

Meerjarenprogramma bodem en ondergrond

2016 – 2020

***“Duurzaam en efficiënt beheer en gebruik van
de bodem en ondergrond; doorpakken en
verbinden!”***

September 2015

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Inleiding	4
2. Wat ging aan dit programma vooraf	5
3. Huidige en toekomstige kaders; stip op de horizon	6
4. Programmalijnen en actieprogramma's	7
5. Programmalijn bodemsanering en –beheer: Doorpakken!	8
6. Programmalijn ondergrond: Verbinden!	12
7. Financiële borging	14
8. Verantwoording	15

Bijlagen (beide vastgesteld op 17 maart 2015 door bestuurders van I&M, IPO, VNG en UvW):

- Convenant bodem en ondergrond 2016 – 2020**
- Beleidsdocument duurzaam en efficiënt beheer en gebruik van bodem en ondergrond**

Samenvatting

Op 17 maart 2015 hebben bestuurders van Rijk, IPO, VNG en UvW het “*Convenant bodem en ondergrond 2016 – 2020*” ondertekend. Hierin zijn vervolgsafspraken gemaakt op het in 2009 gesloten “*Convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties*” (2010-2015). Tevens is het beleidsdocument duurzaam en efficiënt beheer en gebruik van bodem en ondergrond gelijktijdig vastgesteld. Centraal hierin staan: het enerzijds afronden van de spoedsaneringsoperatie (versnelde aanpak van bodemverontreiniging) met een geleidelijke overgang naar een beheerspoor; anderzijds het ontwikkelen en toepassen van beleid en instrumentarium die gericht zijn op de verdere inrichting van een duurzaam en efficiënt beheer en gebruik van de bodem en ondergrond, mede indachtig de naderende Omgevingswet.

Aan deze transitie (van sectoraal naar integraal) wordt sinds 2009 hard gewerkt. In de fase naar 2020 bevinden we ons op een scharnierpunt. De afronding van de saneringsoperatie markeert een belangrijke fase in het bodembeleid. Bescherming door preventie en actieve nazorg en beheer van resterende verontreinigingen vormen, in samenhang met algemene regels, de kernelementen voor de beleidslijn voor bodemkwaliteit.

Daarnaast is er het toenemend besef dat bodem en ondergrond een steeds belangrijker bijdrage kunnen leveren aan het realiseren van maatschappelijke doelen en opgaven. Daarvoor is nodig dat we de kansen verstandig benutten. En dat noodzaakt tot een goede afstemming tussen de verschillende gebruiksvormen van de ondergrond en ook tussen ondergronds en bovengronds ruimtegebruik, waarbij de boven- en ondergrond als één geheel worden beschouwd. Dit wordt ook wel de 3-dimensionale-ordering (3D-ordering) genoemd.

In dit Meerjarenprogramma bodem en ondergrond 2016 – 2020 is voor beide sporen een programmalijn ontwikkeld. Vanwege de noodzaak van afronden van de saneringsoperatie is aan de programmalijn bodemsanering en –beheer het accent “doorpakken” meegegeven. Bij de programmalijn ondergrond staat de werkvorm “verbinden” centraal. De afspraken in het convenant zijn in dit document voor de Provincie Limburg vertaald naar beide programmalijnen. De concretisering naar de actualiteit zal in jaarlijkse actieprogramma’s plaatsvinden.

Het Rijk heeft voor de uitvoering van de convenantsafspraken financiën toegezegd. De Provincie Limburg zal voor de looptijd 2016 – 2020 via de Algemene Uitkering € 2.297.300,- voor apparaatskosten en via de Decentralisatie-uitkering Bodem (DUB) € 9.711.516,- voor programmakosten ontvangen. Gezien het feit dat voor de meerjarige opgaven tot en met 2020 afspraken zijn gemaakt, blijft het van belang om de door het Rijk toegekende financiering (middels DUB) meerjarig aan de reserve DUB toe te voegen. De kosten van de jaarlijkse actieprogramma’s kunnen hieruit worden gedekt.

1. Inleiding

Het bodembeleid is sinds 2010 gedecentraliseerd en verkeert in 2015 op een scharnierpunt van transitie. Vertrekkend vanuit de wettelijke taken Wet bodembescherming hebben overheden afspraken gemaakt over een gewenste integratie van beleidsvelden: ondergrond, gebiedsgericht grondwaterbeheer en bodemsanering. Van sectoraal naar integraal. Met als hoofddoelstelling een duurzaam en efficiënt beheer en gebruik van bodem en ondergrond.

Genoemde afspraken zijn in 2009 vastgelegd in het “Convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties”. In de looptijd 2010 – 2015 is prioritaire aandacht uitgegaan naar de inventarisatie en aanpak van verontreinigingen die een onaanvaardbaar risico vormen voor de mens, voor ecologie of voor verspreiding van de verontreiniging. Deze spoedsaneringsoperatie is nog gaande. Daarnaast groeit het besef dat bodem en ondergrond een steeds belangrijkere bijdrage kunnen leveren aan het realiseren van maatschappelijke doelen en opgaven. Daarvoor is nodig dat we de kansen verstandig benutten. En dat noodzaakt tot een goede afstemming tussen de verschillende gebruiksvormen van de ondergrond en ook tussen ondergronds en bovengronds ruimtegebruik, waarbij de boven- en ondergrond als één geheel worden beschouwd. Dit wordt ook wel de 3-dimensionale- ordening (3D-ordening) genoemd.

Daarbij mag niet onvermeld blijven dat de werelden van bodem en (drink)water in toenemende mate naar elkaar toegroeien als het gaat om (landelijke) afstemming van beleidsontwikkeling en normering.

Deze transitie is nog niet af; reden voor de convenantspartijen (bestuurders van I&M, IPO, VNG en UvW) om een vervolg te geven aan de goede samenwerking op dit gebied. Op 17 maart 2015 is daartoe het “Convenant bodem en ondergrond 2016 – 2020” getekend. In de vervolgspraken liggen de accenten vooral op het enerzijds afronden van de spoedsaneringsoperatie met een geleidelijke overgang naar een beheerspoor; anderzijds op het ontwikkelen en toepassen van beleid en instrumentarium dat gericht is op de verdere inrichting van een duurzaam en efficiënt beheer en gebruik van de bodem en ondergrond, mede indachtig de naderende Omgevingswet.

Wat deze afspraken betekenen voor de Provincie Limburg is vertaald in dit Meerjarenprogramma bodem en ondergrond 2016 – 2020. Maatschappelijke - en beleidsontwikkelingen maken van dit programma een dynamisch document. Een jaarlijks terugkerend “Actieprogramma bodem en ondergrond” zal gedurende de looptijd tot actuele concretisering leiden.

In een landelijk uitvoeringsprogramma zullen de convenantspartijen aangeven welke activiteiten zij de komende jaren landelijk zullen ontplooiën. Overigens heeft het Rijk op 18 mei 2015 met het georganiseerd bedrijfsleven een separaat Convenant Bodem en Bedrijfsleven 2015 getekend. Waar nodig worden consequenties hiervan in dit meerjarenprogramma betrokken.

2. Wat ging aan dit programma vooraf

Op het gebied van bodemverontreiniging hebben Gedeputeerde Staten in 2009 het "Meerjarenprogramma aanpak bodemverontreiniging 2010 t/m 2014" (kortweg MJP) vastgesteld. Dit programma was een vertaling van het convenant uit 2009 voor wat betreft de spoedsaneringsoperatie, waarin afspraken zijn gemaakt over versnelde aanpak van bodemverontreiniging en bijbehorende financiering. Op 3 maart 2015 hebben Gedeputeerde Staten dit programma met 1 jaar verlengd door vaststelling van de notitie "Aanpak bodemverontreiniging 2015". In deze notitie zijn de opgaven beschreven en zijn de behaalde prestaties met bijbehorende kosten voorzien van een beleidsmatige toelichting. De Limburgse bodemsaneringsoperatie ligt goed op koers, zo luidde de voorlopige conclusie. Met daarbij als toevoeging: "Voorwaarde daarbij is wel dat er in 2015 en navolgende jaren "doorgepakt" wordt ten aanzien van het nakomen van de afspraken zoals gesteld in het Bodemconvenant (vertaald naar Limburg in het MJP)". De Ad hoc commissie van Provinciale Staten heeft op 24 april 2015 hiervan kennis genomen.

In de convenantsafspraken heeft het Rijk in 2009 financiering van de bodemsaneringsoperatie toegezegd voor de periode 2010-2014. Deze middelen zijn in 2009 door Provinciale Staten beschikbaar gesteld ten behoeve van de uitvoering van het MJP. Het Rijk heeft ook voor 2015 middelen toegekend; op 10 juli 2015 hebben Provinciale Staten ingestemd met het toevoegen c.q. onttrekken van middelen aan de Reserve Decentralisatie-uitkering bodemsanering (Statenvoorstel G-15-004 1^e Afwijkingenrapportage 2015). De besluitvorming van Gedeputeerde Staten van 3 maart 2015 vormde hiervoor de basis.

Op het gebied van beleidsverbreding is ten behoeve van duurzaam gebruik van de ondergrond, sinds de start van de uitvoering van het convenant in 2010, aansluiting gezocht bij de herziening van het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL). In december 2014 is het POL2014 door Provinciale Staten vastgesteld; in hoofdstuk 8 is het strategisch, kaderstellend beleid voor ondergrond beschreven.

3. Huidige en toekomstige kaders; stip op de horizon

De primaire aanleiding voor het opstellen van dit meerjarenprogramma is het sluiten van het nieuwe Convenant bodem en ondergrond 2016 - 2020. De vernieuwde convenantstitel accentueert de voortschrijdende beweging in de transitie ten opzichte van het vorige convenant (bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties). Daarvoor zijn enkele landelijke ontwikkelingen kaderstellend:

- In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) heeft het kabinet in 2012 aangekondigd om voor de bodem en ondergrond een aparte Structuurvisie Ondergrond op te stellen (STRONG). In het landelijke brede Programma bodem en ondergrond wil de Rijksoverheid samen met andere overheden een samenhangend beleid ontwikkelen voor activiteiten in de ondergrond. In 2016 worden hiervoor kaderstellende besluiten (waaronder een uitvoeringsprogramma) verwacht.

- Het bodembeleid, dat een ontwikkeling doormaakt van bodemsanering naar bodembeheer, zal parallel aan het wetgevingsproces van de Omgevingswet worden herzien en in nieuwe wet- en regelgeving worden vertaald. Deze nieuwe wetgeving zal deel gaan uitmaken van de Omgevingswet. De verwachte inwerkingtreding is 2018.

Op provinciaal niveau kunnen als kaderstellend worden genoemd:

- Het Coalitieakkoord 2015 – 2019, waarvan de doorvertaling plaatsvindt in de meerjaarlijkse programmabegroting.

- Het POL2014, waarin de Limburgse ambities, opgaven, aanpak, provinciaal belang, rollen en instrumenten zijn beschreven. In samenhang met POL2014 zijn er programmatische beleidsdocumenten, een omgevingsverordening met bijbehorende beleidsregels, en inpassingsplannen.

Bij het vertalen en nakomen van de convenantsafspraken zullen deze kaders worden gehanteerd, waarbij als stip op de horizon de processen en inhoud van het landelijke brede Programma bodem en ondergrond en de Omgevingswet mede bepalend zullen zijn voor het (nader) invullen van de provinciale kaderstellingen.

4. Programmalijnen en actieprogramma's

In de inleiding is de transitie in het bodembeleid geschetst. Als rode draad is de afronding van de spoedsaneringsoperatie, het overgaan naar een bodembeheerspoor en het vormgeven van een duurzaam en efficiënt beheer van de bodem- en ondergrond, herkenbaar. Is bij het afronden van de zelfstandige en sectorale spoedsaneringsaanpak de boodschap vooral gericht op het jaartal 2020 met het accent *doorpakken*; bij de bredere dimensie, de grote waarde van de bodem en ondergrond als bijdrage voor maatschappelijke opgaven, ligt het accent meer op integraliteit en daarmee op *verbinden* van beleidsthema's die zijn gericht op verschillende gebruiksvormen van de ondergrond en bovengrond. Deze constatering is gestoeld op de bespiegelingen over het bodembeleid in het gelijktijdig met het convenant vastgestelde Beleidsdocument duurzaam en efficiënt beheer en gebruik van bodem en ondergrond. Het rechtvaardigt meerdere provinciale programmalijnen als uitwerking van de convenantsafspraken.

Omdat bescherming en sanering een voorwaardelijke plaats innemen om tot het duurzame en efficiënte beheer te komen, is het van belang om de hieraan verbonden acties in elkaars verband te benaderen. Dit is de reden om deze activiteiten onder een programmalijn bodemsanering en –beheer onder te brengen. Afronding van de spoedsaneringsaanpak (“doorpakken!”) en voorkomen van nieuwe verontreiniging via preventie staan hierin centraal.

Onder de programmalijn ondergrond zullen de meer integrale activiteiten met als sleutelbegrip “verbinden” worden ondergebracht. Hierin schuilt de (groei-) ontwikkeling om te komen tot 3D-ordering. Een goede afstemming tussen de verschillende gebruiksvormen van de ondergrond en ook tussen ondergronds en bovengronds ruimtegebruik, waarbij de boven- en ondergrond als één geheel worden beschouwd, is hierbij noodzakelijk.

Voor beide programmalijnen geldt dat activiteiten zo concreet mogelijk worden benoemd, afgestemd op de specifieke Limburgse situatie. Het convenant geeft artikelsgewijs een eerste aanzet; in beide programmalijnen worden in dit meerjarenprogramma de voor de Provincie Limburg relevante acties opgenomen (de gemeenten Heerlen, Maastricht en Venlo zijn zelf bevoegd gezag Wet bodembescherming en blijven hier buiten beschouwing). Daarmee worden de (Limburgse) opgaven benoemd voor de looptijd van het convenant (2016 – 2020).

In jaarlijkse actieprogramma's zullen concrete, meetbare producten en/of resultaten op de programmalijn-onderdelen worden benoemd. Een jaarlijks actieprogramma zal, met het oog op een komend jaar, in het laatste kwartaal van ieder jaar door Gedeputeerde Staten worden op- en vastgesteld. Daarbij zijn afstemming met stakeholders (zoals gemeenten) en duidelijke communicatie relevant (art. 15 convenant).

5. Programmalijn Bodemsanering en –beheer: Doorpakken!

Binnen de hoofddoelstelling het duurzaam en efficiënt beheren en gebruiken van de bodem en ondergrond levert deze programmalijn een belangrijke voorwaardelijke bijdrage als het gaat om het bodem- en watersysteem.

Kernpunten hierin zijn:

- het afronden van de spoedsaneringsoperatie;
- het organiseren van gebiedsgericht beheer van grondwaterverontreinigingen;
- het verminderen van nazorglasten;
- het voorkomen van negatieve effecten van nieuwe bedreigingen;
- het organiseren van kennis en informatiebeheer;
- het voorbereiden op de Omgevingswet;
- het monitoren van resultaten en het leveren van landelijke inbreng.

Het accent “doorpakken!” is aan deze programmalijn meegegeven om te benadrukken dat de in 2009 ingezette koers met vereende krachten dient te worden voortgezet. Het saneren dan wel beheersen van onaanvaardbare risico's levert belangrijke bijdragen aan het behalen van de landelijk geformuleerde beleidsdoelstellingen voor bodembeheer voor 2030 (uitgaande van het Nationaal Milieubeleidsplan met aanvullende correspondentie over dit onderwerp). Op onderdelen is een intensivering aangewezen om tijdig aan te kunnen sluiten bij de inpassing van nieuw bodembeleid in de Omgevingswet.

De extra aandacht voor het afronden van de spoedsaneringsoperatie betekent overigens ook dat financiering van andere ontwikkelingen, waar bodemverontreiniging een belemmering vormt voor die maatschappelijke ontwikkelingen (zoals in het vorige MJP beschreven), vanuit de bodemsaneringsmiddelen, niet meer aan de orde is.

Voor de Provincie Limburg is bekend dat ten tijde van het opstellen van de MTR-lijsten 2013 de activiteiten vooral in een nog inventariserende fase verkeerden. Via een deugdelijke planning en programmering zal de jaarlijkse monitoring (art. 17 convenant) moeten uitwijzen in hoeverre het doorpakken vruchten afwerpt ten aanzien van het bereiken van de doelstellingen.

Om de afspraken in het convenant na te kunnen komen zijn de volgende (geclusterde) activiteiten noodzakelijk (de opsomming dient in combinatie met de tekst van de bronverwijzing in het convenant gelezen te worden):

A. Aanpak spoedlocaties

1.1 Afronden van inventarisatie van spoedlocaties met onaanvaardbare verspreidings- of ecologische risico's (en KRW-spoedlocaties).

Bron: art. 4.1 Convenant bodem en ondergrond

1.2 Inventarisatieresultaten vertalen naar beschikkingen Wet bodembescherming.

Bron: art. 4.1 Convenant bodem en ondergrond

1.3 Voorbereiden en uitvoeren saneren en beheersen spoedlocaties.

Bron: art. 4.1 Convenant bodem en ondergrond

2. In beeld brengen risico's en plannen jaar van uitvoering voor die spoedlocaties waarvoor vanwege onvoldoende financiële doelstelling 2020 niet kan worden gehaald.
Bron: art. 4.2 Convenant bodem en ondergrond
3. Uiterlijk in 2016 een beschikking ernst en spoed vaststellen voor de spoedlocaties (inspanning intensiveren).
Bron: art. 4.3 Convenant bodem en ondergrond
- 4.1 Uiterlijk in 2017 inventarisatie van KRW-locaties afronden (inspanning intensiveren).
Bron: art. 4.4 Convenant bodem en ondergrond
- 4.2 Uiterlijk in 2018 beschikking ernst en spoed vaststellen voor KRW-locaties (inspanning intensiveren).
Bron: art. 4.4 Convenant bodem en ondergrond
5. Actief benaderen van bedrijven met spoedlocaties.
Bron: art. 4.5 Convenant bodem en ondergrond mede in relatie tot het Convenant Bodem en Bedrijfsleven 2015
6. Spoedlocaties met onaanvaardbare humane risico's uiterlijk in 2016 saneren dan wel beheersen.
Bron: art. 4.6 Convenant bodem en ondergrond
7. Uiterlijk in 2020 onvoorziene spoedlocaties saneren/beheersen dan wel risico's in beeld brengen en jaar van uitvoering plannen.
Bron: art. 4.7 Convenant bodem en ondergrond
8. Eventueel door Waterschappen aangedragen waterbodemplacaties (Lijst C) in proces voor aanvullende (landelijke) financiering processueel faciliteren.
Bron: art. 6.1 Convenant bodem en ondergrond
- 9.1 Inventarisatie van gebieden met diffuse bodemverontreiniging met onaanvaardbare humane risico's, en zo nodig voor deze gebieden gebruiksadviezen en beleid opstellen.
Bron: art. 7.1 Convenant bodem en ondergrond
- 9.2 In voorkomend geval beheersen van onaanvaardbare humane risico's in gebieden met diffuse bodemverontreiniging.
Bron: art. 7.2 Convenant bodem en ondergrond

B. Gebiedsgericht beheer van grondwaterverontreiniging

- 1.1 Inventarisatie van grondwaterverontreinigingen.
Bron: art. 5.1 Convenant bodem en ondergrond
- 1.2 Behoeftetepeiling uitvoeren ten aanzien van gebiedsgericht beheer.
Bron: art. 5.1 Convenant bodem en ondergrond
- 1.3 Verkennen van gewenste en haalbare situaties ad 2.
Bron: art. 5.2 Convenant bodem en ondergrond
- 1.4 In gewenste en haalbaar geachte situaties uiterlijk in 2020 de hoofdlijnen van gebiedsgericht beheer van grondwaterverontreinigingen vaststellen.
Bron: art. 5.2 Convenant bodem en ondergrond
2. Monitoren van gebiedskwaliteit de Kempen.
Bron: afspraak Stuurgroep Actief Bodembeheer de Kempen

C. Nieuwe bedreigingen

- 1.1 Op Limburg van toepassing zijnde nieuwe bedreigingen voor het bodem- en watersysteem (eventueel aanvullend aan landelijke initiatieven) in beeld brengen. *Bron: art. 8.1 Convenant bodem en ondergrond*
- 1.2 Kennis ontwikkelen ten aanzien van deze bedreigingen ad 1. *Bron: art. 8.1 Convenant bodem en ondergrond*

D. Verminderen nazorglasten

- 1.1 Inventariseren van nazorgmaatregelen in de zin van art. 39d Wet bodembescherming. *Bron: art. 9.1 Convenant bodem en ondergrond*
- 1.2 Mogelijkheden onderzoeken om deze nazorgmaatregelen ad 1 te beëindigen of te verminderen. *Bron: art. 9.1 Convenant bodem en ondergrond*
- 1.3 Besluitvorming ten aanzien van nazorgmaatregelen en -lasten. *Bron: art. 9.1 Convenant bodem en ondergrond*
- 1.4 Inzicht geven in gerealiseerde vermindering van nazorglasten. *Bron: art. 9.2 Convenant bodem en ondergrond*

E. Voorbereiden op Omgevingswet

1. Voorbereidingen treffen voor mogelijke bevoegdheidsoverdracht. *Bron: art. 12.2 Convenant bodem en ondergrond*
2. Borging beleid voormalige stortplaatsen in Omgevingswet bewaken. *Bron: art. 10.2 Convenant bodem en ondergrond*

F. Organiseren kennis en informatiebeheer bodemsanering en -beheer

1. Actief kennis over bodem en ondergrond ontwikkelen en verspreiden via regionale netwerken; netwerken organiseren en faciliteren. *Bron: art. 13.1 Convenant bodem en ondergrond*
2. In beeld brengen aan welke kennis en innovatie in Limburg behoefte bestaat in het kader van de landelijke kennisagenda. *Bron: art. 13.1a Convenant bodem en ondergrond*
3. Bijdragen leveren aan voor Limburg relevante "Business cases". *Bron: art. 13.1b Convenant bodem en ondergrond*
4. Vanaf 2018 streven naar 5% van de capaciteit als bevoegde overheid Wet bodembescherming flexibel bij één of meer andere overheden inzetten ten behoeve van kennis-uitwisseling. *Bron: art. 13.1c Convenant bodem en ondergrond*
5. Als bevoegde overheid Wet bodembescherming deelnemen aan de systematiek van onderlinge benchmarking, intervisie en visitatie. *Bron: art. 13.1c Convenant bodem en ondergrond*

6. Milieuhygiënische bodeminformatie adequaat beheren en (digitaal) ontsluiten.

Bron: art. 14.1 Convenant bodem en ondergrond

G. Monitoring en landelijke inbreng

1. Jaarlijks voor 1 april geactualiseerde planning van voorgenomen uitbetalingsmomenten van subsidie (bedrijvenregeling) opstellen en indienen bij I&M.

Bron: art. 11.6 Convenant bodem en ondergrond

2. Limburgse gegevens beheren ten behoeve van het bijdragen leveren aan landelijke, periodieke monitoring ten behoeve van de uitvoering van het convenant.

Bron: art. 16.5 Convenant bodem en ondergrond

3. Voor diverse landelijke activiteiten in het kader van het landelijk uitvoeringsprogramma en de ontwikkeling van nieuw bodembeleid in relatie tot de Omgevingswet, inbreng leveren.

Bron: art. 16 Convenant bodem en ondergrond

4. Bij het opstellen van jaarlijkse actieprogramma's monitoren of behoefte bestaat aan extra middelen voor knelpunten.

Bron: art. 11.3 en 11.4 Convenant bodem en ondergrond

6. Programmalijn Ondergrond: Verbinden!

Een duurzaam en efficiënt beheer en gebruik van onze bodem en ondergrond levert een belangrijke bijdrage aan de gezondheid, het welzijn en de welvaart. De bodem en ondergrond scheppen binnen de natuurlijke grenzen van het bodem- en watersysteem mogelijkheden voor ruimtelijke gebiedsontwikkeling. Een goede afweging en afstemming tussen ondergrondse en bovengrondse activiteiten is daarbij van belang. Alleen door de kansen verstandig te benutten kunnen de diensten van het bodem- en watersysteem een cruciale bijdrage blijven leveren aan een circulaire economie. In het kader van het landelijke brede Programma bodem en ondergrond wordt dit verder uitgewerkt en worden keuzes gemaakt.

Het POL2014 opteert in hoofdstuk 8 (Ondergrond) voor een procesmatige benadering waarbij vooral gekozen wordt voor het integraal benaderen van het omgaan met ondergrondbelangen onderling en in relatie tot het gebruik van de bovengrond, met aandacht voor een aantal speerpunten. Vaststaat dat er behoefte bestaat aan samenhangend beleid voor de ondergrond. Als kernpunten worden in het convenant genoemd:

- het duurzaam en efficiënt beheren en gebruiken van bodem en ondergrond;
- het organiseren van kennis en informatiebeheer;
- het monitoren van resultaten en het leveren van landelijke inbreng

Gezien de nog gedeeltelijk in ontwikkeling zijnde denkrichtingen ten aanzien van de ondergrond zal deze programmalijn vooral een groei-ontwikkeling doormaken. Zo zal het in ontwikkeling zijnde landelijke brede Programma bodem en ondergrond meer duidelijkheid geven omtrent wenselijke activiteiten. De vertaling van het convenant naar Limburgse activiteiten ziet er vooralsnog als volgt uit:

A. Duurzaam en efficiënt beheer en gebruik

1. Ambities en opgaven POL-hoofdstuk 8 (Ondergrond) jaarlijks in acties vertalen.
Bron: art. 2.1 Convenant bodem en ondergrond
2. 3D-ordening stimuleren door:
 - POL-procesaanpak hoofdstuk 8 met speerpunten te implementeren;
 - verbindingen te leggen tussen thema's met betrekking tot de verschillende gebruiksvormen van de ondergrond en ook tussen ondergronds en bovengronds ruimtegebruik, waarbij de boven- en ondergrond als één geheel worden beschouwd;
 - kennis te ontwikkelen, faciliteren en beheren;
 - instrumenten te ontwikkelen en te implementeren/beheren.Zo mogelijk gebieds- en beheerplannen opstellen.
Bron: art. 2.2 Convenant bodem en ondergrond

B. Organiseren kennis en informatiebeheer ondergrond

1. Actief kennis over bodem en ondergrond ontwikkelen en verspreiden via regionale netwerken; kennisnetwerken verbreden en intensiveren teneinde kennis te ontwikkelen en te beheren.
Bron: § 8.1 POL2014 en art. 2.4, 2.5 en 13.1 Convenant bodem en ondergrond
2. In beeld brengen aan welke kennis en innovatie aanvullend in Limburg behoefte bestaat ten behoeve van de landelijke kennisagenda.
Bron: art. 13.1a Convenant bodem en ondergrond
3. Bijdragen leveren aan voor Limburg relevante "Business cases".
Bron: art. 13.1b Convenant bodem en ondergrond
4. Kwalitatieve en actuele ondergrondinformatie ontwikkelen, beheren en ontsluiten, waarbij de eindgebruiker centraal staat.
Bron: § 8.1 POL2014 en art. 14.2 Convenant bodem en ondergrond

C. Monitoring en landelijke inbreng

1. Limburgse gegevens beheren ten behoeve van het bijdragen leveren aan landelijke, periodieke monitoring ten behoeve van de uitvoering van het convenant.
Bron: art. 16.5 Convenant bodem en ondergrond
2. Voor diverse landelijke activiteiten in het kader van het landelijk uitvoeringsprogramma en de ontwikkeling van nieuw bodembeleid in relatie tot de Omgevingswet, inbreng leveren.
Bron: art. 2, 3, 12, 14.2 en 16 Convenant bodem en ondergrond

7. Financiële borging

Zoals onder paragraaf 4 vermeld is de primaire aanleiding voor het opstellen van dit meerjarenprogramma, het sluiten van het nieuwe Convenant bodem en ondergrond 2016 - 2020. Voor de uitvoering van het convenant (en het kunnen nakomen van de convenantsafspraken) heeft het Rijk financiën toegezegd. Volgens een door de convenantspartijen overeengekomen verdeelsleutel is voor de Provincie Limburg voor de looptijd 2016 – 2020 het volgende indicatieve budget beschikbaar (aldus artikel 11 en bijlage 1 van het convenant):

- Bodemsanering: € 7.228.473,--
- Overig convenant: € 930.813,--
- Apparaatskosten: € 3.849.531,--

Het totaal van € 12.008.816,-- zal via 2 budgetstromen worden geëffectueerd:

1. Via de Algemene uitkering zal € 2.297.300,-- aan apparaatskosten worden uitgekeerd.
2. Via de Decentralisatie-Uitkering Bodem (DUB) zal voor bodemsanering, overig convenant en gedeeltelijk apparaatskosten € 9.711.516,-- worden uitgekeerd.

Gelet op de mogelijke risico's verbonden aan deze decentralisatietaak (de opgave aanpak bodemverontreiniging valt in omvang niet altijd vooraf te voorspellen), zijn de koepels van de decentrale overheden in 2009 met het Rijk overeengekomen om middels convenantsafspraken de bijbehorende financiering op deze wijze te regelen. Sinds dat moment is deze financiering in de Programmabegroting van de Provincie Limburg opgenomen in de reserve Decentralisatie-Uitkering Bodemsanering (DUB). Gezien het feit dat voor de meerjarige opgaven tot en met 2020 afspraken zijn gemaakt, blijft het van belang om de door het Rijk toegekende financiering (middels DUB) hiervoor meerjarig aan deze DUB-reserve toe te voegen. De kosten van de jaarlijkse actieprogramma's kunnen hieruit vervolgens worden gedekt. Deze reserve is bedoeld om meerjarig de opgaven (die vanuit de 2 elkaar opvolgende convenanten de looptijd 2010 – 2020 bestrijken) te kunnen bekostigen.

Overigens zal de definitieve toekenning jaarlijks via de Circulaire Provinciefonds verlopen. Het convenant voorziet (onder voorwaarden) in mogelijkheden om zo nodig om aanvullende financiën te verzoeken (art. 11.3 en 11.4). De financiering van landelijke uitvoeringsactiviteiten worden (zoals in de afgelopen convenantsjaren ook het geval was) in mindering gebracht op het toegekende budget (art. 16.7 convenant).

8. Verantwoording

Tijdens de looptijd van dit meerjarenprogramma zal de transitie in jaarlijkse stappen traceerbaar zijn via de jaarlijkse actieprogramma's. Hierin zal de voortgang van de opgaven, zoals in dit meerjarenprogramma benoemd, worden bijgehouden. De vaststelling van de jaarlijkse actieprogramma's door Gedeputeerde Staten zullen hiermee momenten zijn van terugblik en vooruitblik, indachtig de convenantsafspraken (met termijnbepalingen) en de Limburgse vertaling in dit meerjarenprogramma.

Bij de Jaarrekening zal verantwoording worden afgelegd aan Provinciale Staten in relatie tot het toegekende budget.

In het convenant is afgesproken dat de verantwoording voor Provinciale Staten jaarlijks, slechts bedoeld ter informatie, aan de landelijke uitvoeringsorganisatie zal worden toegestuurd.